

گفت و گو با علی توکلی کارگردان فیلم کوتاه «جشن هنر»

فیلم کوتاه مثل کارت ویزیت است

مریم عظیمی
گفت و گو

علی توکلی دانش آموخته سینما در سوره است و پس از وقفه‌ای که در کار فیلمسازی اش داشته از سال ۹۹ تا به امروز ۴ فیلم کوتاه ساخته که از این میان سه فیلم به نام‌های «کبود»، «باز سازی» و «جشن هنر» در دوره‌های مختلف جشنواره فیلم کوتاه تهران و بیش از ۵۰ فستیوال خارجی حضور داشتند و با همین فیلم‌ها توکلی موفق شده مجوز کارگردانی فیلم بلند و گواهینامه کارگردانی اش را از سازمان فآر ای بگیرد. خبرنگار صبا به بهانه حضور این فیلم در جشنواره فیلم فجر ۴۳ با کارگردان اثر گفت‌گویی انجام داده است که در ادامه می‌خوانید.

آیا فیلمنامه جشن هنر را خودتان نوشتید؟

بله این فیلمنامه را مشترکاً با همکاران آقای آرش روانه نوشتیم. بر خلاف فیلم‌های قبلی‌ام که در فضای اجتماعی و فضای دادگاهی بودند این فیلم در ژانر متفاوت کمدی تولید شده است. جشن هنر شیراز از آن سوژه‌هایی است که کسی به سراغش نرفته بود و من با خود فکر کردم که اگر در حین تمرینات یک گروه چینی شرکت کننده در جشن هنر نیروهای اطلاعاتی به جرم خرابکاری وارد داستان شوند چه اتفاقی خواهد افتاد. این جرقه شکل‌گیری «جشن هنر» و بستری بود برای اینکه بتوانیم در یک فضای کمیک، کمدی متشخصی را ارائه کنیم.

با توجه به ایده آیا این فانتزی را در فیلم هم می‌بینیم؟

بله فانتزی به معنای سبک پردازی را ما در این فیلم می‌بینیم یعنی حرکات‌های دوربین و شکل روایت آن جنس بازی گوشی فانتزی را دارد.

جشن هنر چند دقیقه است و برای بازسازی و ساخت این فضای فانتزی با چه مسائلی روبرو بودید؟

جشن هنر فیلم بسیار سختی بود، این فیلم حدوداً ۲۰ دقیقه و از ۱۰ صحنه تشکیل شده که هفت صحنه آن غیر تکراری است و همه این صحنه‌ها به طور کامل طراحی شده‌اند و تعداد افرادی که سر این پروژه بودند نیز زیاد بود. ما فقط برای یکی از صحنه‌هایمان با نزدیک با ۱۰۰ هنرور همکاری کردیم و روزهایی داشتیم که ۱۷۰ نفر سر پروژه بودند و تمام این هماهنگی و رفت و آمدها به شکل کاملاً حرفه‌ای انجام می‌شد. خوشبختانه امروز اکثر فیلم‌های کوتاه به همین صورت هستند و جشن هنر نیز در یک اشل خیلی حرفه‌ای تولید شد و تنها تفاوتش با سینمای بلند این است که زمان تولیدش کوتاه‌تر است.

گلایه‌ای بر این مبنی وجود دارد که اغلب فیلمسازان عرصه فیلم کوتاه، ساخت و تولید این دست‌از آثار را به عنوان پله‌ای برای ورود به عرصه ساخت فیلم بلند می‌بینند. نظر شما در این مورد چیست؟

به طور کلی دو رویکرد نسبت به فیلم کوتاه وجود دارد یکی رویکرد اروپایی مشرب است که اعتقاد دارد فیلم کوتاه یک مدیوم خود بسنده است و می‌توان سال‌ها در این مدیوم کار کرد و پیشرفت و بیشتر فستیوال‌های معتبر فیلم کوتاه نیز فستیوال‌های اروپایی یا فستیوال‌هایی هستند که رویکردشان اروپایی است و رویکرد دیگر آمریکایی مشرب است. اگر کتاب «کشف فیلم کوتاه» نوشته خانم سینتیا فلاندو را مطالعه کرده باشید می‌بینید که رویکرد ایشان آمریکایی‌تر است در این رویکرد فیلم کوتاه مثل کارت ویزیت است یعنی سازنده فیلم کوتاه چندین فیلم به عنوان کارت ویزیت می‌سازد تا بگوید که توانایی ساخت، کارگردانی و مدیریت یک فیلم را دارد و با این رزومه وارد جریان اصلی فیلمسازی می‌شود. نگاه من هم بیشتر به نگاه و رویکرد خانم سینتیا فلاندو نزدیک است چرا که فیلم کوتاه چرخه اقتصادی حداقل برای کارگردان ندارد و در واقع آنچه که سینمای حقیقی است بدین معنا که چرخه تولیدش تا حدودش حقیقی است سینمای بلند است و علاقه من هم بیشتر به سینمای بلند است. من از سال‌های خیلی دور مخاطب فیلم کوتاه بوده و همیشه هم در زندگی مخاطب فیلم کوتاه خواهیم بود و فیلم کوتاه همیشه برای من جذاب است اما امکان اینکه دوباره بخوایم فیلم کوتاه بسازم کم است.

با توجه به اینکه «جشن هنر» پروداکشن سنگینی داشته بحث سرمایه و همکاری تان به انجمن چگونه بود؟

شما با ساخت فیلم کوتاه خودتان را به شکل‌های مختلف محک می‌زنید. یکی از این محک‌ها این است که آیا شما می‌توانید به عنوان یک فیلمساز جذب سرمایه کنید. در واقع اگر فیلمسازی نتواند حدود ۵۰۰ تا ۶۰۰ میلیون برای ساخت یک فیلم کوتاه جذب کند چگونه می‌تواند ده‌ها میلیارد برای ساخت یک فیلم بلند جذب کند! اینجاست که فیلمساز محک می‌خورد که آیا می‌تواند فیلمنامه روی کاغذش را به یک مدیر یا رئیس کمپانی و سرمایه‌گذار پزنت کند! ما در فیلم جشن هنر با انجمن همکاری داشتیم و سقف بودجه‌ای که انجمن می‌دهد را دریافت کردیم همچنین سقف بودجه باشگاه فیلم رویدار نیز ولی حتی مجموع آنها نیز کفاف تولید این فیلم را نمی‌داد و ما یک سرمایه‌گذار دیگر به نام فواد جاودان که تهیه کننده کار است را جذب کردیم و آقای مهاجر توحید پرست دیگر تهیه کننده کار نیز سرمایه‌گذاری کردند و با تمام این سرمایه‌ها بود که فیلم جشن هنر تولید شد یعنی با مشارکت دو نهاد و دو سرمایه‌گذار بخش خصوصی و این پروسه‌ای است که ساخت یک فیلم دارد و فکر می‌کنم که بخشی از کار یک کارگردان این است که بتواند افراد مختلف را مجاب کند تا با او همکاری کنند تا بتواند در پروژه‌هایی بزرگتر از ساخت یک فیلم کوتاه نیز کارش را پیش ببرد.

لوکیشن‌های ساخت «جشن هنر» کجا بود؟

آن لوکیشن‌هایی که ما در نظر داشتیم و می‌خواستیم موجود نبود به جز یک سالن نمایش قدیمی که فضای دهه ۵۰ را تا حدودی می‌رساند و باقی شش لوکیشن خام یعنی تعدادی دیوار و ستون بودند و ما را با رنگ کردن و کاغذ دیواری و آوردن تجهیزات مانند ۳ کامیون وسایل و تجهیزات و اکسسوار به این لوکیشن جان بخشیدیم. این جزئیات و اکسسوارها باید به دهه ۵۰ می‌خورد که خود چالش برانگیز بود همینطور لباس‌ها مثلاً لباس خانم فرزانه میدانی باز یگر نقش دبیر اجرایی جشن هنر در هر صحنه تغییر می‌کرد و برای بازیگران دیگر و صد هنروری که مشارکت داشتند نیز باید لباس‌های مناسب با دهه ۵۰ تدارک دیده می‌شد بنابراین حجم عظیم کار سختی خاص خود را داشت و فکر می‌کنم که هم طراحی صحنه و هم طراحی لباس کار خیلی خوب توانستند از پیش بر بیایند اما برایم عجیب بود که زحمت این دو نفر در جشنواره فیلم کوتاه دیده نشد و حتی کاندید هم نشدند و با اینکه مخاطبان به شدت از فیلم خوششان آمده بود و مورد پسندشان بود و به فیلم رای داده بودند به نظر می‌رسید فیلم کلاً از دآوری کنار گذاشته شده است.

